№ 246. Piątek 24. Października 1856. Rok Gazecie 46.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.
Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 15. października. W włości Dubowce, obwodzie Tarnopolskim, założono nową szkołę trywialną, do której uposażenia przyczyniły się następujące strony:

1) Gmina Dubowce przeznaczyła na wieczne czasy roczną składkę 113 złr. m. k. w gotówce, tudzież 8 korcy i 16 garncy zboża na utrzymanie nauczyciela, następnie wystawiła własnym kosztem budynek szkolny wraz z pomieszkaniem dla nauczyciela, i obowiązała się utrzymywać go zawsze w dobrym stanie, załatwiać potrzebną przy szkole posługę, sprawić i utrzymywać porządki szkolne, nakoniec dostarczać rocznie 8 kóp 16 okłotów słomy na opał szkoły.

2) Dzierzawca Dubowiecki dr. Jakób Atlas zapewnił na czas swej dzierzawy tej włości roczną składkę 5 złr. m. k. i dostarczenie trzech fur drzewa gałęzistego na opał szkoły.

Okazaną temi składkami pożyteczną dążność ku rozszerzeniu nauki ludu podaje się z należytem uznaniem do wiadomości publicznej.

Lwów, 16. października. Na uposażenie posady pomocnika przy trywialnej szkole w Żurawnie, obwodzie Stryjskim, obowiązała się

a) właścicielka tej włości W. Ewelina Żebrowska płacić rocznie 20 złr.,

b) chrześciańska gmina Żurawno z Podbereżem 30 złr.,

c) żydowska gmina tamtejsza również 30 złr. rocznie.

Okazaną przez te składki dążność ku rozszerzeniu i poparciu nauki ludu podaje się niniejszem z należytem uznaniem do wiadomości publicznej.

Sprawy krajowe.

(Ułaskawienie. — Wezwanie obowiązanych do służby wojskowej. — Sąd wojskowy z Gracu przeniesiony. — Mianowanie. — Okolnik towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju. — Nowa ustawa o małżeństwie.)

Wiedeń, 21. października. Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem wydanem w Ischl dnia 8. października 1856 opuścić z szczególnej najwyższej łaski resztę kary pięciu więźniom prowincyalnego domu karnego w Gracu. — Magistrat wiedeński ogłasza, że obowiązani do służby wojskowej, którzy się stawić mają w roku przyszłym, a złożeniem taksy chcą być uwolnieni od służby wojskowej, mają zrobić podania swe do magistratu jeszcze przed końcem bieżącego miesiąca; późniejsze podania nie będą uwzględnione. — Z końcem roku bieżącego rozwiązany będzie krajowy sąd wojskowy w Gracu, a sprawy tego sądu przeniesione być mają dnia 31. grudnia do sądów wojskowych w Wiédniu i Weronie. — Minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości mianował komisarza obwodowego 3ciej klasy p. *Juliusza Pressen* przełożonym mieszanego urzędu powiatowego w obrębie rządowym Krakowskim.

— Dziennik *Pesther-Lloyd* podaje teraz dosłowną treść okolnika, który przytaczali i przekręcali dzienniki francuskie, opierając się na raportach kapitana Magnan z okrętu „Lyonnais".

Okolnik Nr. 1856. Zachowany. Naczelny inspektorat okrętów c. k. uprzywil. towarzystwa żeglugi parowej na Dunaju do panów inspektorów okrętowych i kapitanów.

Peszt, 11. sierpnia 1856.

Podpisany naczelny inspektorat okrętów otrzymał od szanownej dyrekcyi polecenie podać panom następujący odpis jej rozporządzeń do wiadomości i przestrzegania:

„Jak słychać, mają zamiar francuskie i tureckie okręta parowe popłynąć do Gałaczu w górę rzeki, przebyć żelazną bramę i rozciągnąć żeglugę swoją aż do Belgradu, by zawiązać tam stosunki handlowe. Chociaż towarzystwo dotychczas w podobnych razach odpowiadało najchętniej wszelkiemu wezwaniu, to jednak zachodzą teraz wcale inne stosunki, gdyż idzie tu o otworzenie konkurencyi naszemu towarzystwu, i wypadek ten nakazuje nam zupełnie inne postępowanie.

Jeśliby okręta te wykonały swe przedsięwzięcie, i w ciągu żeglugi wydarzyło się im jakie nieszczęście z narażeniem życia ludzkiego, należy się, jak to już sama ludzkość nakazuje, udzielać im chętnie wszelkiej możliwej pomocy ze strony naszych okrętów i organów. Wyjąwszy ten wypadek jednak nie można w żaden sposób wspierać lub ułatwiać tego szkodliwego nam zamiaru wspomnionych okrętów.

Nie można im przeto dozwalać ani używania naszych miejsc lądowniczych i mostów, ani też naszych sterników, jak również nie wolno im dostarczać nawet za zapłatę ani węgla ani innych materyałów, a tem mniej rekwizytów okrętowych.

P. Erichsen, m. p., dyrektor."

Wkońcu robimy uwagę, że powyższa instrukcya przeznaczona jest tylko do użytku służbowego, i powinna przeto pozostać tajemnicą do osób prywatnych." J. A. Massion.

— Ogłoszona w Dzienniku ustaw państwa nowa ustawa o małżeństwach jest następującej osnowy:

Patent cesarski z dnia 8. października 1856 roku, obowiązujący w całem państwie, mocą którego w wykonaniu artykułu X. konkordatu co do spraw małżeńskich katolików państwa austryackiego, o ile te wchodzą w zakres prawa cywilnego, wydaje się nowa ustawa mająca wejść w całej swej osnowie z dniem 1. stycznia 1857 roku w wykonanie.

My *Franciszek Józef* Pierwszy z Bożej łaski Cesarz Austryi, Król węgierski i czeski itd.

Chcąc zaprowadzić zgodność między przepisami prawa cywilnego o małżeństwach katolików z rozporządzeniami kościoła katolickiego, postanowiliśmy stosownie do patentu Naszego z dnia 5go listopada 1855 (N. 195 Dz. Pr. państwa), oraz w wykonaniu artykułu X. Naszej ze Stolicą świętą zawartej ugody po wysłuchaniu Naszych ministrów i Naszej rady państwa wydać dla Naszego państwa w całej rozległości następującą ustawę (Dodatek I.) o sprawach odnoszących się do małżeństw Naszych katolickich poddanych, o ile te wchodzą w zakres prawodawstwa cywilnego; — a przeto stanowimy za ogólne prawidło co następuje:

Art. I. Z dniem 1. stycznia 1857 r., w którym sądy duchowne małżeńskie tam, gdzie jeszcze dotąd nie istniały, działalność swą rozpoczynają, wchodzi również w wykonanie niniejsze prawo w całej swej osnowie.

Jednakże sądy małżeńskie kościelne nie katolickie patentami Naszemi z 16. lutego i 3. lipca 1853 r. Nr. 30 i 129 Dz. Pr. państwa w niektórych cześciach państwa Naszego w swej mocy utrzymane, postępować będą aż do dalszych rozporządzeń według istniejących przepisów i zwyczajów prawnych. — §§. 56 i 57 niniejszej ustawy żadnej w tym względzie nie stanowią przeszkody.

Art. II. Od dnia, kiedy ustawa niniejsza obowiązywać zaczyna, sądy (cywilne i wojskowe) świeckie trzymać się będą przepisów takowej w postępowaniach, jakie im taż ustawa przydziela. Zachowane jednak będą bliższe w tym patencie zawarte przepisy co do małżeństw katolików przed 1. stycznia 1857 r. zawartych.

Art. III. Kary i szkodliwe skutki prawne, jakie za sobą pociąga przekroczenie zakazów małżeństwa tąż ustawą objętych, nie mają żadnego zastosowania do małżeństw przed 1. stycznia 1857 zawartych; wszelako co do tych przekroczeń, które przy zawarciu małżeństwa popełnione być mogły, postępować należy według ustaw dotychczasowych. Wyjątek atoli stanowią przepisy §. 34, który nawet co do małżeństw zawartych pod prawem cywilnem ma zastosowanie.

Art. IV. Co do ważności małżeństw, które pod prawem cywilnem o małżeństwie zawarte, jednakże przed wnijściem w wykonanie niniejszej ustawy przez śmierć rozwiązane zostały, sądy świeckie i nadal według dotychczasowych przepisów wyrokować i skutki prawne takich wyroków według tychże przepisów orzekać będą.

Art. V. Co do małżeństw, które przez sądy świeckie za nieważne uznane zostały, trwają wprawdzie wciąż skutki prawne według dotychczasowych przepisów z takiego wyroku wynikające, jeżeli jednak przeszkoda na zasadzie której nieważność orzeczono, w prawie kościelnem jest nieznana, natenczas katolikowi pod karą oznaczoną §. 35 przed śmiercią drugiej strony, wcale niewolno no-

wego zawierać małżeństwa, niekatolikowi zaś chrześcianinowi tylko z osobą wyznania niekatolickiego.

Art. VI. Małżonkowie, których małżeństwo w obec kościoła za ważne a przez sąd świecki za nieważne uznane zostało, nie potrzebują do prawnego połączenia się na nowo z sobą zawierać małżeństwa. Przez ponowne połączenie przywracają się skutki cywilne małżeństwa, jednakże intercyza nie wraca do swej mocy.

Do prawnej ważności połączenia się na nowo potrzeba aby:

a) sąd kościelny małżeństwo za istniejące uznał;

b) ażeby oboje małżonkowie protokolarnie oświadczyli przed sędzią zwyczajnym postanowienia ponownego połączenia się z sobą;

c) ażeby przyczyna, dla której nieważność cywilna orzeczoną była, zniesioną została.

Akta będą najwyższemu sądowi z urzędu przedłożone, ten zaś, jeżeli niezachodzą jakowe przeszkody, wyrok poprzedni zniesie.

Dopiero w skutek takiego orzeczenia, ponowne połączenie za prawne uważać się ma; skutki jednak takowego zaczną się od dnia oznajmionego w sądzie postanowienia. Śmierć małżonków, gdyby takowa w tym przeciągu czasu nastąpiła, nietamuje wyroku sądu najwyższego, ani skutków jego.

Art. VII. Co do związków, które według dawniej istniejących ustaw w niektórych częściach cesarstwa o tak nazwanem małżeństwie cywilnem, w takiej formie zawarte były, która warunkom ważności kościelnej nieodpowiada, ustawa niniejsza zastosowania nie znajduje. Toż samo odnosi się do małżeństw za granicą przez Naszych poddanych katolickich przed wprowadzeniem tego prawa zawartych, a to według takich form, które wprawdzie zgadzają się z ustawami kraju, w którym małżeństwo zawarte było, lecz nie z przepisami kościelnemi. Takie małażeństwa podlegają i nadal juryzdykcyi sądów cywilnych. Wyrok sądu duchownego orzekający nieważność takich małżeństw, niewywiera wpływu na prawa cywilne.

Art. VIII. Jeżeli osoba w sposób powyższy (Art. VII.) zaślubiona, uzyska od sądu kościelnego orzeczenie, że związek w którym żyje nie jest małżeństwem według ustaw kościoła, a nie zachodzi wina z jej strony, że uświęcenie tych związków nieprzychodzi do skutku, wówczas na jej żądanie sądy świeckie orzekną rozwiązanie małżeństwa cywilnego.

W takim razie stosunki majątkowe, o ile nie zaszła ugoda, urządzają się według §. 48 niniejszej ustawy.

Art. IX. Gdyby co do małżeństwa stosownie do przepisów cywilnych w czasie zawierania małżeństwa obowiązujących zawartego, zachodziła przeszkoda z prawa kościelnego usunąć się nie dająca, dla której małżeństwo to przez sąd duchowny za nieważne uznanem by zostało, wyrok ten w ten czas dopiero miałby wpływ na prawa cywilne, gdyby się jeden z małżonków o wykonanie takowego u właściwego sądu świeckiego dopraszał. Czy małżeństwo zgodnie z przepisami powszechnego kodeksu cywilnego zawartem zostało, zawyrokuje sąd cywilny. W przypadku takowym stosunki prawne cywilne małżonków i ich dzieci, urządzają się podług przepisów §. 48.

Art. X. Jeśli małżeństwo między chrześcianami katolikami a niekatolikami podług prawa cywilnego o małżeństwie zawarte było, wolno jest małżonkowi niekatolikowi domagać się od sądu świeckiego rozwiązania małżeństwa z powodu przeszkód prawa cywilnego, których nieuznaje prawo kościelne, a to pod warunkami, pod jakiemi prawo cywilne wzruszać je dozwala.

W razie orzeczonego rozwodu mocen jest powód zawrzeć związek małżeński z osobą wyznania niekatolickiego, wszelako dopóki małżonek katolik przy życiu zostaje, niewolno mu żenić się, a to pod karą w §. 35 oznaczoną.

Stosunki majątkowe między małżonkami urządzają się według zasad §§. 101 i 1265 powszechnego kodeksu cywilnego na przypadek uznania nieważności małżeństwa ustanowionych.

Jednakże dzieci w małżeństwie spłodzone poczytują się za prawe.

Art. XI. Sądy świeckie trzymać się będą przepisów patentu Naszego z dnia 5. listopada 1855 nr. 195 Dz. pr. państ. aż do dnia w którym ustawa niniejsza w wykonanie wejdzie. Atoli akta postępowania do ważności małżeństwa odnoszące sie, co do których po dzień 1 stycznia 1857 r. wyrok prawomocny niezapadł, właściwemu sądowi duchownemu w sprawach małżeńskich do rozstrzygnienia odstąpione będą.

Art. XII. Jeżeli ten sąd skargę o nieważność przez małżonka niekatolika wniesioną odrzuci, z tego powodu, że prawo kościelne niezna przytaczanej przeszkody do małżeństwa, zastosowany będzie przepis artykułu X.

Sprawy, w których chodzić będzie o rozdział co do stołu i łoża, załatwiać będą sądy świeckie, przed które też sprawy przed wyżej oznaczonym dniem wytoczone zostały, a to według ustaw dotychczasowych.

Art. XIII. Z dniem wprowadzenia w wykonanie niniejszej ustawy, przestają obowiązywać rozporządzenia powszechnym kodeksem cywilnym co do małżeństw między katolikami objęte, jak niemniej przepisy Naszemi ustawami o właściwości sądów świeckich w przedmiocie spraw małżeńskich w dniach 22. grudnia 1841, 30. listopada 1852, 16. lutego 1853 i 3. lipca 1853, o ile takowe sprzeciwiają się niniejszej ustawie.

Art. XIV. Wykonanie tych przepisów Naszemu ministrowi sprawiedliwości za zniesieniem sie z Naszym ministrem wyznań i oświecenia tudzież z Naszą naczelną komendą wojskową poruczamy.

Dan w Iszl dnia 8. października 1856 r., Naszego panowania osmego.

Franciszek Józef m. p.

Hrabia Buol-Schauenstein m. p. — Baron Krauss m. p. — Hrabia Thun m. p. — Baron de Bamberg m. p.

Z polecenia najwyższego
Ransonnet m. p.

Hiszpania.

(Nowe rozporządzenia w administracyi.)

Depesza z **Madrytu** z 15. października donosi: „Ogłoszone w gazecie madryckiej dekreta królewskie odwołują akt dodatkowy do konstytucyi z r. 1845, przywracają dawny regulamin wewnętrznej administracyi pałacu i upoważniają napowrót episkopat do wyświęcenia księży podług postanowień konkordatu. Klasztory żeńskie mogą znowu przyjmować nowicyantki. W końcu następują liczne usunięcia gubernatorów.“

Anglia.

(Nowiny dworu. — Stosunki z Neapolem. — Stosunki z Persyą. — Bunt legionistów włoskich. — Nieostrożność po kopalniach.)

Londyn, 17. października. Wczoraj wieczór przybyli Jej Mość Królowa, książę Albert, najstarsza królewna, księżniczka Alice i inni członkowie familii królewskiej z wyjątkiem księcia Walii po siedmiutygodniowej niebytności z Balmoralu do Windsoru. Książę Walii opuścił Osborne wczoraj zrana i udał się osobnym pociągiem z Gospert do Windsoru. Lord Panmure pożegnał Jej król. Mość w Torfar, a minister spraw wewnętrznych, sir George Grey, towarzyszył królowej do Londynu.

— List paryski w drugiem wydaniu dziennika *Times* donosi: „Odpowiedzi rządu neapolitańskiego na ostatnią notę doręczoną przez pana Brennier oczekują tu co chwila. Domyślają się, że niebędzie wcale pojednawcza. Zaraz za nadejściem jej poda *Monitor* artykuł o sprawie neapolitańskiej, po którym spodziewają się dokładnego jej wyjaśnienia.“

— Na zażalenie kilku dzienników angielskich, że rząd pozostawia opinię publiczną w niewiadomości co do przyczyn zagrażającej wojny z Persyą, odpowiada *Globe* temi samymi szczegółami, na których niedokładność właśnie się użalają, a mianowicie, że Anglii mało zależy na tem, czy Szach czy też kto inny posiada Herat, byle tylko Szach niebył zawisłym od Rosyi, która posuwa się coraz dalej drogą do Indyi, i że Szach perski naruszył umowę zawartą z Anglią w roku 1853, gdyż zobowiązał się w niej niewysyłać żadnej siły zbrojnej do Heratu, wyjąwszy jeśliby zewnętrzny nieprzyjaciel zaatakował tę twierdzę i Heraci wzywali jego pomocy. „Szach złamał tę umowę“ — powiada *Globe* — gdyż wysłał wojska do Heratu, który w tej chwili mogły już łatwo zająć to miasto.“ (Pokazuje się więc, że dziennik *Times* słusznie powątpiewa jeszcze o obsadzeniu Heratu ze strony Persów). „By zniweczyć plany Szacha robią w Bombayu przygotowania do wojny. Nieidzie jednak za tem, że wojna musi nastąpić dla tego iż jesteśmy w pogotowiu. Szach może zawrócić, ale jeśli przekroczy natenczas będzie powinnością naszą zmusić go do ustąpienia“.

— Wiadomo, że z włoskiej legii, stojącej w Malcie, wielu z tych, którzy nie mogli lub niechcieli wracać z dymisyą, transportowano na ich żądanie do Anglii. Teraz dowiadujemy się z gazety *Malta Times*, że podczas ich transportu na okręcie „Tudor“ wszczął się między załogą bunt, który mógł za sobą niebezpieczne pociągnąć skutki. Pisze o tem jeden z naocznych podówczas świadków: Stanąwszy na wysokości wyspy Pantalleria, usłyszeliśmy nagle na przedniej części okrętu wrzawę, i wkrótce doniesiono pułkownikowi, że legioniści bunt podnieśli. Pułkownik wystąpił na przód z kapitanem Anderson i zastał właśnie jak włoski porucznik Anghera z bronią w ręku miał przemowę do ludzi. Oficerowie angielscy nie omieszkali zgromadzić natychmiast w około siebie wszystkich swych ludzi, na których się spuścić mogli; porucznika Anghera odcięto od legionistów i przyaresztowano, zaś legionistom dał pułkownik zaręczenie, że okręt płynie do Anglii, nie zaś, jak przed niemi Anghera kłamał, że do Ameryki idzie. Na to uspokoili się, ale oficerowie już im nie dowierzali i nie ustawali w ostrożnościach, ażeby poźniejszemu powstaniu silnie zapobiedz. Szczęściem dla obu stron nie zaszło poźniej żadne zaburzenie pokoju; jednakże jak się okazało, było planem Anghery ująć oficerów angielskich, lub potopić razem z włoskimi oficerami, którzy z nimi trzymali, a potem zmusić kapitana, ażeby do Pantellaryi sterował, chcąc w Sycylii rozwinąć sztandar rewolucyjny. Obecnie znajduje się ten porucznik jako jeniec w York-Castle.

— Smutne przypadki w kopalniach węgli w Anglii wydarzają się coraz częściej. Wszelkie przestrogi i rozporządzenia rządu, i statystyczne sprawozdania, które rząd ogłosił umyślnie, mały dotąd zrobiły skutek, jak dowodzi najnowsze sprawozdanie. W trzech hrabstwach Durham, Northumberland i Cumberland wydarzyło się w drugiej połowie zeszłego roku 79 przypadków, a liczba przypadków w Lankashire, Cheshire i północnej Walii doszła w tym roku do 165, w których 199 ludzi zginęło. Nie lepiej działo się w innych okręgach kopalni, a w okręgu południowo-zachodnim zapisano w rejestrze 200 gwałtownych przypadków śmierci. Inspektorowie nalegają na nowe spręzystsze rozporządzenia rządu, które niezawodnie nastąpią i w niektórych kierunkach pożyteczne będą.

Ale cóż zdoła rząd naprzeciw lekkomyślności tych robotników kopalni, którzy otwierają lampę Davy dla zapalenia sobie fajki, chociaż dobrze wiedzą, że przeto narażają na największe niebezpieczeństwo swoje własne życie i swoich towarzyszy.

Francya.

(Reforma celna.)

Paryż, 17. paźdz. *Monitor* donosi: „Wystawa powszechna w roku 1855 okazała tak wyraźne postępy naszego przemysłu, że zdawało się być w porę zastąpić zakazy zawarte w naszej ustawie celnej cłami ochronnemi. Byłto ważny krok do owej reformy, do której dążyć powinny wszystkie ludu. W istocie bowiem przygotowuje rozwój handlu i stosunków internacyonalnych postępy cywilizacyi. Rząd też, przekonany o tej prawdzie przedłożył ciału prawodawczemu projekt do ustawy znoszącej wszelkie zakazy. Ustawa ta niemogła być wotowana na ostatniej sesyi, i rząd by zasiągnąć potrzebnych wyjaśnień, postanowił wziąć pod ścisłe rozpoznanie te kwestye. Tymczasem rozszerzyły się w kraju przesadzone obawy w tej mierze, a stronnictwa starały się z nich korzystać. Cesarz rozkazał, ażeby nadsełane mu reklamacye jak najstaranniej rozważano i polecił rozpoznanie ich ministerstwu rolnictwa, handlu i budowli publicznych. Otoż teraz, gdy raport ministra handlu wyjaśnił prawdziwy stan naszego przemysłu, postanowił Cesarz zmienić w ten sposób ustawę przedłożoną ciału prawodawczemu, że zniesienie zakazów ma nastąpić dopiero z dniem 1. lipca 1861. Odpowiedni projekt ustawy został natychmiast przesłany radzie państwa. Przemysł francuski więc, uwiadomiony o niezmiennych zamiarach rządu, będzie miał dość czasu, przygotować się do nowego regulaminu handlowego.“

Holandya.

(Dochody państwa. — Przysposobienie do emancypacyi niewolników.)

Haaga, 16. października. W pierwszych dziewięciu miesiącach roku bieżącego przyniosły podatki państwu 40.690.479 florenów, prawie o 1 milion więcej niż w przeszłym roku. — Podług doniesień z Paramuribo objawia się w koloniach coraz silniej dążność do emancypacyi niewolników, i właściciele plantacyi myślą już o przysposobieniu nowych sił roboczych. W tym zamiarze zawarli kontrakt z pewnym Portugalczykiem, który dostarczył już wiele wychodźców z Madeiry i z wysp zielonego przylądku do Demerary, ażeby dostarczył 3 do 4000 tych wychodźców do Surinamu. Zarazem zanieśli prośbę do rządu, ażeby udzielił im zaliczki na pokrycie kosztów transportu, i porozumieli się o to z gubernatorem Madeiry, że dla zapobieżenia wszelkim zawikłaniom zawierane będą na miejscu kontrakty służby z wychodźcami.

Włochy.

(Przyjazd dostojnych osob. — Przypadek na kolei z powozem Króla Jego Mości. — Sprostowanie pogłosek mylnych.)

Gazecie piemonckiej donoszą z **Baveno** z 13. października: „Wczoraj wieczór przybyła tu w przejeździe do Genuy Jej królewicz. Mość księżna Orleańska z obydwoma synami swymi, dziś zrana zwiedzała wyspy Boromejskie, a potem odjechała na Lugano do Porlezzy nad jeziorem Como.“

— Dziennik *Nizzardo* donosi: „Jej Mość Cesarzowa Matka rosyjska wjedzie przez granicę szwajcarską do państw piemonckich, i od jeziora Lago maggiore, gdzie na przyjęcie Jej zjedzie Jego królewicz. Mość książę Eugeniusz Carignan, uda się wprost do Genuy a z tamtąd do Nizzy.“

— Pociąg kolei żelaznej, którym Jego Mość Król Sardynii jechał 13. b. m. z Polenzo do Turynu na manewry wojskowe, wyskoczył z szyn z niewiadomej dotąd przyczyny. Szczęściem niewydarzył się przytem żaden nieszczęsny wypadek. Minister robót publicznych pospieszył na tę wiadomość natychmiast na miejsce wypadku.

— *Giornale di Roma* pisze z 18. b. m.: *Monitore Toscano* z 7. b. m. przedrukował z pewnego dziennika nadreńskiego korespondencyę, w której zapewniano, że konkordat zawarty między stolicą papiezką i Jego Mością Cesarzem Austryi ma być zmodyfikowany, i że wszyscy biskupi austryaccy mają być uwiadomieni o tem. Wiadomość ta jest równie jak wiele innych podawanych z Rzymu, zupełnie bezzasadna, gdyż stolica papiezka ani myśli o tem wszystkiem, co rozgłasza ów korespondent dziennika nadreńskiego.“

Niemce.

(Nowe biskupsto katolickie.)

Z **Westfalii** donoszą pod dniem 15. paźdz.: „Tutejsze duchowieństwo otrzymało najpewniejsze doniesienie, że układy biskupa z Münster z ministeryum hanowerskiem skończyły się jak najpomyślniej, i że Osnabrück otrzyma wkrótce biskupstwo. Dyecezya ta obejmuje podług ostatniego obliczenia 120.000 dusz katolickiej ludności.“

Szwecya i Norwegia.

(Sejm zapowiedziany.)

Sztokholm, 13. października. Pojutrze odbyć się ma ceremoniał zwykły przed zagajeniem sejmu krajowego, a mianowicie obwieszczenie przez herolda itd.; mowa od tronu nie nastąpi jednak prędzej jak 16. b. m.

Rosya.

(Reformy i swobody. — Wyprawa okrętów na morze śródziemne i północne.)

Petersburg, 11. paźdz. O odwiedzinach Cesarza i Wielkiego księcia Konstantego w głównych zakładach naukowych Moskwy wyraża się z wielkiem uniesieniem partya oświeconych Rosyan. Powszechne uznanie znalazło także rozporządzenie konieczne zresztą w obec przyjętej zasady, ażeby popierać ile możności postęp materyalny państwa. Zważywszy — tak uzasadnia odnośny ukaz to nowe rozporządzenie — że odtąd na czarnem morzu tylko parowe okręta wojenne mogą być utrzymywane, jako też, że mają być zakładane koleje żelazne w południowej części państwa, a rosyjskie towarzystwa żeglugi parowej na czarnem, azowskiem i śródziemnem morzu, na rzekach Bugu, Dnieprze, Donie i Wołdze, na koniec zważywszy potrzebę paliwa dla mieszkańców, wysokie ceny drzewa opałowego i t. d., zniesione zostały ograniczające postanowienia ukazu z roku 1852, przy którego wydaniu niemógł rząd przewidzieć teraźniejszy potrzeby węgla kamiennego, i wydobywanie jego dozwolone jest odtąd w krainie kozaków dońskich. — Tym sposobem pragnie rząd zapobiedz wszelkiemu niedostatkowi węgla na przyszłość.

Dziennikowi *Nord* donoszą z **Petersburga** 11. października, że rząd rosyjski niemyślał wcale, jak utrzymywały dzienniki zagraniczne, o wysłaniu floty z Kronsztadu na morze śródziemne, lecz postanowił tylko wyprawić wkrótce kilka okrętów w rozmaitych kierunkach, a mianowicie szrubową fregatę „Połkan“ do Grecyi na usługi tamtejszego ambasadora rosyjskiego i przewożenie depeszy, podobnież bryg „Philoktet“ w tym samym zamiarze do Konstantynopola, a nakoniec fregatę „Alofo“ do Nizzy na usługi Cesarzowej Matki. Wyprawa tych okrętów niema więc wcale charakteru politycznego. Oprócz tego odejdą jeszcze z Kronsztadu dwie fregaty na morze polarne.

Grecya.

(Sprawa przedaży dóbr skarbowych. — Ograniczenie sesyi parlamentu.)

Z **Aten** piszą gazecie tryesteńskiej z 10. paźdz.: „Gdy rząd grecki przez długi czas ociągał się z odpowiedzią na notę obudwu ambasadorów w sprawie sprzedaży dóbr skarbowych, wydali ambasadorowie drugą notę żądając niezwłocznej odpowiedzi. Odpowiedź ta nastąpiła wreszcie, ale treść jej nieznana jeszcze. — Projekt do ustawy względem oznaczenia terminu, jak długo mają trwać posiedzenia izb, zostanie podług wszelkiego prawdopodobieństwa przyjęty.“

Turcya.

(Pogłoski o zmianach w ministeryum. — Wojska do Bułgaryi. — Regulacya sądów.)

W **Konstantynopolu** przepowiadają zawsze jeszcze bliskie zmiany w ministeryum tureckiem. Zapewniają, że Reszyd Basza wezwany był do Sułtana, ale niechciał przyjąć urzędu wielkiego wezyra, jeśli Riza Basza niezostanie mianowany ministrem wojny, a Mehemet Ali niewystąpi z gabinetu. Na to żądanie jednak nie zezwolił Sułtan, jak powiadają.

— List z **Ruszczuku** z 7. października donosi: „Na mocy rozkazu z Konstantynopola wyprawiono do nas rozmaite wojska z Szumli; kilka szwadronów przeprawiło się już nawet za Dunaj i postępowało ku Bukaresztowi, gdy z Konstantynopola nadszedł przeciwny rozkaz, ażeby ściągnięto na powrót wszystkie wojska i rozdzielono na załogi w głębi Bulgaryi. — Niedawno przybyli tu deputowani rozmaitych wyznań ze wszystkich dystryktów, by uorganizować nowy trybunał sądowy prowincyi i wkrótce już można się spodziewać otworzenia tego trybunału.“

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 21. października. Według depeszy telegraficznej z dnia 20. b. m. ogłosiła Gazeta Madrycka amnestyę wszystkim skazanym za udział w wypadkach lipcowych. Inny dekret królewski znosi sekwester ciążący dotychczas na dobrach królowy Chrystyny. — Wczoraj wieczór renta 3 procentowa w Paryżu 66.85.

Rzym, 18. października. Rząd papieski zakazał do końca września 1857 wywóz moszczu z winogron i pospolitego wina. Zezwolił oraz na przywóz win zagranicznych do Civitavecchia na potrzeb miasta.

Kurs lwowski.

Dnia 23. października.		gotówka zlr.	gotówka kr.	towarem zlr.	towarem kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	50	4	54
Dukat cesarski	„ „	4	55	4	58
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	8	27	8	31
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	$38\frac{1}{2}$	1	$39\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	32	1	34
Polski kurant i pięciozłotówka . . .	„ „	1	12	1	13
Galicyj. listy zastawne za 100 zlr.	bez kuponów	80	15	80	45
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	73	45	74	15
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	82	15	83	—

Wiédeński kurs papierów.

Dnia 20. października.				w przecięciu
Obligacye długu państwa	5%	za sto	$81\frac{3}{4}$ $\frac{13}{16}$	$81\frac{13}{16}$
detto pożyczki narod.	5%	„	$83\frac{1}{4}$ $\frac{5}{16}$	$83\frac{5}{16}$
detto z r. 1851 serya B. . . .	5%	„	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą . .	5%	„	—	—

		za sto	w przecięciu
Obligacye długu państwa	$4^{1}/_{2}$% „	71	71
detto detto	4% „	—	—
detto z r. 1850 z wypłatą	4% „	—	—
detto detto detto	3% „	—	—
detto detto	$2^{1}/_{2}$% „	$41^{1}/_{4}$	$41^{1}/_{4}$
Pożyczka z losami z r. 1834	„	—	—
detto detto z r. 1839	„	124	124
detto detto z r. 1854	„	$106^{1}/_{8}$ $105^{7}/_{8}$	106
Obl. wiéd. miejskiego banku	$2^{1}/_{2}$%	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850	5%	—	—
Obl. indemn. Niż. Austr.	5%	—	—
detto galicyijskie i węgierskie	5%	$74^{1}/_{2}$ $^{3}/_{4}$	$74^{3}/_{4}$
detto krajów koron.	5%	—	—
Akcye bankowe		1061 1064	1063
Akcye n. a. Tow. eskp. na 500 złr.		—	—
Akcye c. k. uprz. Tow. kred. dla hand. i przem.		$324^{1}/_{4}$ $325^{1}/_{2}$	325
Akcye kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr.		$2637^{1}/_{2}$ 2635	2635
Akcye kolei żel. Glognickiej na 500 złr.		—	—
Akcye kolei żel. Edynburgskiej na 200 złr.		—	—
Akc. kol. Budziń.-Lincko-Gmundz. na 250 złr.		—	—
Akcye Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr.		590 580 576	580
Akcye austr. Lloyda w Tryeście na 500 złr.		$442^{1}/_{2}$	$442^{1}/_{2}$
Galic. listy zastawne po 4% na 100 złr.		—	—
Renty Como		—	—

Wiédeński kurs wekslów.

Dnia 20. października.

	Dnia 20. października	w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych	89 $88^{3}/_{4}$ $^{3}/_{4}$	$88^{3}/_{4}$ 2 m.
Augsburg za 100 złr. kur.	$106^{3}/_{4}$ $^{3}/_{4}$ l.	$106^{3}/_{4}$ uso. 3 m.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę $24^{1}/_{2}$ fl.	$105^{1}/_{2}$ $^{1}/_{2}$ l.	$105^{1}/_{2}$ 3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	— 2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	$78^{1}/_{2}$ $^{3}/_{4}$ l.	$78^{3}/_{8}$ 2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	— 2 m.
Liwurna za 300 lire toskań.	—	— 2 m.
Londyn za 1 funt. sztrl.	10—23 20 18 19 l.	10—19 3 m.
Lyon za 300 franków	123	123 2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	$104^{3}/_{4}$ $^{1}/_{2}$	$104^{5}/_{8}$ 2 m.
Marsylia za 300 franków	123	123 2 m
Paryż za 300 franków	—	— 2 m.
	$123^{1}/_{2}$ 123 $123^{1}/_{4}$ l.	$123^{1}/_{4}$ 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	257	257 31 T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	—	— T. S.
Cesarskie dukaty	$9^{3}/_{4}$	$9^{3}/_{4}$ Agio.
Dukaty al marco	—	— Agio.

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 21. paźdz. o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% $83^{1}/_{8}$—$83^{1}/_{4}$. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 89. — 90. Lomb. wen. pożyczki z 5% 93 — $93^{1}/_{2}$. Obligacye długu państwa 5% $81^{1}/_{2}$—$81^{5}/_{8}$, detto $4^{1}/_{2}$ % 71 — $71^{1}/_{4}$, detto 4% 64—$64^{1}/_{2}$, detto 3% 50—$50^{1}/_{4}$. detto $2^{1}/_{2}$% $40^{1}/_{2}$ — $40^{3}/_{4}$, detto 1% $16^{1}/_{2}$—$16^{3}/_{4}$. Oblig. Glogn. z wypłata 5% 94 — 95. Detto Oedenburgs. z wypł. 5% 93 — 94. Detto Peszt. 4% 93 — 94. Detto Medyol. 4% 91 — 92. Obligacye indemn. niższ. austr. 5% 86—$86^{1}/_{4}$. Galic. i węgier. 5% $74^{3}/_{4}$ — 75. Detto innych krajów koron. 80 — 81. Obl. bank. $2^{1}/_{2}$% 61 — $61^{1}/_{2}$. Pożyczka loter. z r. 1834 249 — 250. Detto z r. 1839 124 — $124^{1}/_{2}$. Detto z r. 1854 106 — $106^{1}/_{8}$. Renty Como $13^{1}/_{2}$ — $13^{3}/_{4}$.

Galic. list. zastawne 4% 76 — 77. Półn. Oblig. Prior. 5% 84 — $84^{1}/_{4}$. Glognickie 5% 79—80. Obligacye Dun. żeglugi par. 5% 81 — 82. Oblig. Lloydy (w srebrze) 5% 89 — 90. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 275 frank. za szt. 115 — 116. Akcyi bank. narodowego 1063 — 1065. Akcye c. k. uprzyw. towarzystwa kred. $327^{1}/_{4}$—$327^{1}/_{2}$. Akcye niż. austr. tow. eskomp. $113^{1}/_{4}$—$113^{3}/_{4}$. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 256 — 258. Detto półn. kolei $264^{7}/_{8}$ — 265. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. $325^{1}/_{4}$ — $325^{1}/_{2}$. Detto tow. żegl. parowej 576 — 578. Detto 13. wydania 565 — 567. Detto Lloyda 440 — 442. Peszt. mostu łańcuch. 78 — 80. Akcye młyna parowego wiéd. 84 — 86. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 22 — 23. Detto 2. wydania 36 — 37. Esterhazego losy 40 złr. $72^{1}/_{4}$—$72^{3}/_{4}$. Windischgrätza losy $23^{3}/_{4}$ — 24. Waldsteina losy 24 — $24^{1}/_{4}$. Keglevicha losy $11^{1}/_{4}$ — $11^{1}/_{2}$. Ks. Salma losy $38^{1}/_{4}$—$38^{1}/_{2}$. St. Genois 38 — $38^{1}/_{4}$. Palffego losy $37^{1}/_{2}$ — 38. Clarego 39 — $39^{1}/_{4}$.

Amsterdam 2 m. $88^{1}/_{2}$. — Augsburg Uso $106^{3}/_{4}$. — Bukareszt 31 T. 257.— Konstantynopol 31 T. — —. — Frankfurt 3 m. $105^{1}/_{2}$.—Hamburg 2 m. $78^{3}/_{8}$. — Liwurna 2 m. $105^{1}/_{2}$ l. — Londyn 3 m. 10.18. l. — Medyolan 2 m. $104^{5}/_{8}$. — Paryż 2 m. $123^{1}/_{4}$. — Cesarskich ważnych dukatów agio $9^{5}/_{8}$—$9^{3}/_{4}$. — Napoleondor 8 15 — 8 16. Angielskie Sover. 10 25. — 10 26. Imperyal Ros. 8 31 — 8 32.

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 23. października.

Oblig. długu państwa 5% $81^{11}/_{16}$; $4^{1}/_{2}$ —; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; $2^{1}/_{2}$% —. Losowane obligacye 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wiéd. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcye bank. 1061. Akcye kolei półn. 2615. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 589. Lloyd $437^{1}/_{2}$. Galic. listy zast. w Wiédniu —. Akcye niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. $567^{1}/_{2}$ złr.

Amsterdam l. 2 m. —. Augsburg 107 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt $105^{1}/_{2}$ 2 m. Hamburg $78^{1}/_{2}$ 2 m. Liwurna — l. 2 m. Londyn 10 — 19. 2 m. Medyolan $104^{7}/_{8}$. Marsylia $123^{3}/_{8}$. Paryż $123^{1}/_{2}$. Bukareszt $257^{1}/_{2}$. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. $9^{7}/_{8}$. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. $74^{7}/_{8}$. Renty Como. —. Pożyczka z r. 1854 $106^{1}/_{4}$. Pożyczka narodowa $83^{5}/_{16}$. C. k. austr. akcye skarb. kolei żelaz. po 500 fr. — fr. Akcye c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 326. Hypotekar. listy zastawne —. Akcye zachodniej kolei żelaznej —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 23. października.

Baron Doliniański Sew., z Dolinian. — PP. Czacki Aleks., z Krakowa. Gottlieb Feliks, z Dołhołomościsk. — Schnayder Jan, c. k. radca wyż. sąd. kraj. z Dembicy. — Nikorowicz Józef, z Sambora. — Serwatowski Wojc., z Rajtarowic. — Bogdański Edm., z Zabłotca. — Polanowski Stanisł., z Beżejowa. — Truskolawski Henr., z Jasienicy. — Żurakowski August, z Korbacza. — Boczkowski Kasper, z Wołowego. — Zaremba Bolesł., z Rudna. — Puzyna Włod., z Martynowa. — Strzelecki Jan, z Kukizowa. — Ortyński Antoni, c. k. radca sąd. kraj., z Sokala. — Rubczyński Wład., z Popowiec. — Wiktor Stanisł., z Wróblika szlach. — Pogonowski Jan, c. k. urzędnik, z Jarosławia. — Dylewski Maryan, z Tarnopola.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 23. października.

Książę Radziwiłł, król. pruski jenerał, do Dembicy. — Hr. Zabielski Józef, do Dembicy. — PP. Anton, c. k. kapitan, i Komarnicki Ludw., adw. kraj. do Stanisławowa. — Pierzchała Ign., do Uszkowiec. — Król Michał, r. k. kanonik, do Tarnowa. — Klemensiewicz Adolf, c. k. radca sądu obw., do Sambora. — Oehlersberg, c. k. kapitan, do Dembicy. — Zbrożek Antoni, do Sołowy. Turczyński Jan, do Żółkwi. — Geringer Adolf, do Czortkowa. — Otto Leon, do Jezierny. — Skrzyszewski Józef, do Sewerynki. — Orłowski Oktaw, do Połowiec. — Firych Hugo, do Świedniey.—Rossowski Kajetan, do Dźwiniacza. Wierzchlejski Franc. Ksaw., rzym. kat. biskup, do Przemyśla.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

dnia 22. października.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	331.91	+ 0.6°	85.7	zachodni sł.	pochmurno
2. god. popoł.	331.18	+ 9.5°	46 3	„ sł.	pogoda
10.god. wiecz.	330 06	+ 2.4°	77.0	„ sł.	„

T E A T R.

Dziś: **„Helena de la Seiglières.“** Komedya z francuzkiego Juliusza Sandeau w 4 aktach.

KRONIKA.

— W Berlinie wykonano pomnik do Greifswalde na pamiątkę 300-letniego założenia uniwersytetu. Jest-to wieża gotycka, 45 stóp wysoka, ozdobiona wielu figurami założycieli i dobroczyńców uniwersytetu; na czterech zaś rogach mają być umieszczone posągi czterech najsławniejszych profesorów każdego fakultetu; z filozoficznego obrano żyjącego Bietziba i publicystę Arndta, obecnie przy uniwersytecie w Bonn będącego; rzadki to zaszczyt, żeby za życia jeszcze uczonemu pomnik postawiono.

— Wyroby cynkowe, jako oryginalny rodzaj przemysłu w Berlinie najprzód wynalezioný, zasługują ze wszech miar na uwagę. Dawniej, zastosowanie cynku w przemyśle było bardzo ograniczone; używano go tylko do nakładania blach, do wag prostych, tak zwanych gwichtów i w połączeniu z miedzią do otrzymania mosiądzu; aż w r. 1832, fabrykant Berliński Giess, po wielokrotnych doświadczeniach odkrył, że nie ma prawie metalu, któryby tak czyste i piękne dawał odlewy, jak cynk i z wielkiem powodzeniem do architektoniki i plastyki za materyał go użył. Liczne posągi i wyroby rzeźbiarskie, ornamenta zdobiące kościoły i gmachy publiczne, tak w Berlinie jak i na prowincyi, gzymsy, kapitele, kandelabry z cynku odlane, dachówki nawet z tego metalu, i również jak oltarze całe, krucyfiksy i chrzcielnice, wszedzie bardzo korzystne znalazły przyjęcie. Od tego czasu gałęź ta przemysłu bardzo się rozszerzyła; obecnie istnieje już 13 podobnych giserni, które bardzo wiele rąk zatrudniają. Osobna szkoła robotników w tym rodzaju utworzyła się w Berlinie, którzy wyroby te rozpowszechnili w Anglii, Francyi, Szwecyi i Ameryce, a w Wiédniu i Paryżu własne założyli warsztaty.

— Wulkan Ruchu-Pichincha, cztery razy wyższy od Wezuwiusza, a półtora raza od Etny, kilkodziesięcią stopami przewyższający nawet najwyższą z gór Europejskich, górę Mont-Blanc, ma wysokości 14.820 s. p. Wezuwiusz postawiony na Etnie nie dosięgnąłby jego wierzchołka. Leży on w łańcuchu Kordyleryów, przecinających wzdłuż całą Amerykę południową, w pobliżu miasta Quito, które samo zbudowane jest na ogromnej wysokości, większej niżeli szczyt naszej Łomnicy. Najdawniejszy jego wybuch, jaki Indyanie zapamiętują, miał miejsce na początku szesnastego wieku w r. 1534. Oczewista więc, że ta okolica nie była zamieszkałą przez człowieka, kiedy dawniejsze jeszcze wybuchy miejsce miały; a od roku 1660 nie wznowiły się już straszne jego wstrząśnienia, tylko szczyt góry wiecznie prawie dymiący, świadczy o niewygaśnieniu jego.

W r. 1845 pan Wise, z uczniem swoim Garcia Morena postanowili zbadać wnętrze krateru, czego nikt dotąd nie dokonał był, bo sławni podróżni Bouguer i La Condamine d. tarli byli do samych ścian krateru, lecz nie spuścili się weń. Cały dzień zeszedł im na ścisłem wymierzeniu i zbadaniu wnętrza krateru wybuchu, zliczeniu jego otworów, wymierzeniu temperatury, zrysowaniu planu szczegołów i dokładniejszemu zbadaniu gatunków skał. Średnica krateru wybuchu wedle dokonanych wymiarów wynosi prawie 1400 stóp (450 metrów). Olbrzymie kłęby dymu z gwizdem przeraźającym wznoszą się ciągle z 70 otwartych paszcz. Temperatura wychodzących gazów wynosiła 87° C. Trudno było głębiej zanurzyć oko w te otwory, jak na stóp kilka; ściany ich były znacznie bardziej rozgrzane, niżeli poprzednia raza i całe wyłożone z wewnątrz kryształami siarki, która w niektórych miejscach roztopiona, spływała w kształcie stalaktytów.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.* Z c. k. galic. drukarni rządowej.